

ADVIES
Vlaams Jeugdbeleidsplan 2011-2014
voorlopig doelstellingenkader

In het regeerakkoord 2009-2014 engageert de Vlaamse Regering zich voor de opmaak van het derde Vlaams jeugdbeleidsplan (2011-2014). Dit plan legt tot 2014 het geïntegreerd jeugdbeleid van de Vlaamse Regering vast. Ter voorbereiding hiervan richtten de Afdeling Jeugd en minister Smet diverse werkgroepen op. De output van deze werkgroepen werd verwerkt tot een voorlopig doelstellingenkader op 1 juni 2010. We adviseren op dit kader.

VLAAMSE JEUGDRAAD	
30 juni 2010	ADVIES 10/11

Vlaams Jeugdbeleidplan 2011-2014 **Voorlopig doelstellingenkader**

De Vlaamse Jeugdraad in vergadering op 30 juni 2010 onder voorzitterschap van Stijn Jacobs en waarbij aanwezig waren:

Yasmina Akhandaf, Dagmar Beernaert, Frederik Cappelle, Bert D'hondt, Lieke De Jans, Kara Eestermans, Kwinten Fort, Stijn Jacobs, Marlies Smit, Ellen Tondeur, Tom Van Den Borne, Jef Van Rossum, Liesbeth Vanneste, Stijn Vlasschaert

Brengt het volgende advies uit:

1. Situering

Decretale voorwaarden

Het decreet van 18 juli 2008 houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid bepaalt dat uiterlijk anderhalf jaar na het begin van elke legislatuur de Vlaamse regering een Vlaams jeugdbeleidsplan (VJBP) voorlegt aan het Vlaams parlement. Dat jeugdbeleidsplan legt het geïntegreerd jeugdbeleid van de Vlaamse Regering vast. Het besteedt bijzondere aandacht aan het jeugdwerkbeleid en de rechten van het kind. Binnen een algehele visie op de jeugd, het jeugdbeleid en de rechten van het kind, bepaalt het jeugdbeleidsplan de doelstellingen van de Vlaamse Regering in alle bevoegdheidsdomeinen en de resultaatsindicatoren.

Momenteel werkt de Vlaamse Regering aan de opmaak van het derde Vlaams jeugdbeleidsplan. (2011-2014). Hiervoor startten het kabinet Smet en de Afdeling Jeugd begin 2010 een proces waarbij acht thematische werkgroepen doelstellingen en indicatoren uitwerkten. De werkgroepen bestonden uit diverse sectoren, ambtenaren en onderzoekers. De output van deze werkgroepen werd verwerkt in een tussentijds doelstellingenkader.

Geïntegreerd jeugdbeleid?

De meerwaarde van het VJBP voor kinderen, jongeren en hun organisaties zit in het integrale en categoriale karakter¹ ervan:

- **Integraal:** jeugdbeleid doorkruist heel wat sectoren en beleidsdomeinen, en spreidt zich uit over verschillende overheidsniveaus. Het probeert vele losse eindjes aan elkaar te knopen en gaat op zoek naar dwarsverbanden.

¹ Synthese Vlaams Jeugdbeleidplan 2006-2009, p12

- **Categoriaal:** jeugdbeleid vertrekt vanuit het oogpunt, de belangen, de ervaringen en de leefwereld van de categorie “jonge mensen”. Dit is een apart perspectief dat zorgt voor een specifieke invulling van de beleidsvoering.

De Vlaamse Jeugdraad verwacht dat het Vlaams jeugdbeleidsplan probleemoplossend werkt, inspireert en een efficiënter beleid realiseert voor kinderen, jongeren en hun organisaties. Doelstellingen in het Vlaams jeugdbeleidsplan moeten vernieuwend zijn en/of versterkend voor het bestaande beleid. De focus moet liggen op domeinoverschrijdende doelstellingen waarbij meerdere beleidsdomeinen betrokken zijn.

2. Advies

A. De opbouw van het Vlaams Jeugdbeleidsplan

In de omgevingsanalyse van het Vlaams Jeugdbeleidsplan² lezen we: *“Het plan moet uitvoerbaar zijn, met een beperkt aantal doelstellingen die de strategische lijnen uittekenen voor de volgende beleidsperiode. Die doelstellingen moeten SMART geformuleerd zijn en het moet duidelijk zijn wie ze moet uitvoeren en wie de verantwoordelijkheid erover heeft;”*.

De Vlaamse Jeugdraad gaat akkoord met deze invulling. Daarom adviseren we om het huidige document verder uit te werken op volgende punten:

- Er zijn nog teveel strategische doelstellingen. Sommige van deze doelstellingen kunnen samengenomen worden en op operationeel en actieniveau opgesplitst worden.
- Meerdere doelstellingen zijn nog vaag en onvoldoende ‘SMART’ geformuleerd, wat vaak veel ruimte laat voor interpretatie. Een verdere verscherping is nodig.
- Meerdere doelstellingen vragen om verdere uitleg. De bijhorende teksten die nu opgenomen zijn, dienen verder uitgewerkt en verfijnd te worden. We missen ook de link met de omgevingsanalyse.
- Meerdere indicatoren herhalen vaak wat er in de doelstelling staat en stellen weinig meetbare criteria voorop. Hier en daar ontbreken nog indicatoren. We adviseren om meetbare indicatoren te formuleren.
- Momenteel beperken veel indicatoren zich tot ‘meer’ (een toename van het aanbod). De toename van de kwaliteit moet eveneens een plaats krijgen.
- In de inleiding lezen we dat er nog een aantal ‘horizontale toetsen’ zullen worden uitgevoerd. We kijken uit naar het resultaat.
- Door een veelheid aan betrokken ministers is het vaak onduidelijk wie de uitvoering van een doelstelling bewaakt. We adviseren om per doelstelling één minister als ‘trekker’ te benoemen. Deze minister kan de overige betrokkenen betrekken en rapporteren over de uitvoering.

De Vlaamse Jeugdraad herhaalt het pleidooi binnen de omgevingsanalyse (p.6) om het plan niet te laten verzanden in een overzicht van diverse sectorale maatregelen die op een of andere wijze relevant zijn voor de leefsituatie van kinderen en jongeren. Indien de Vlaamse Regering zich hiertoe wenst te beperken, dan is een goede communicatiestrategie (“Wat doet de Vlaamse overheid voor kinderen en jongeren?”) meer aangewezen dan een beleidsplan.

² Omgevingsanalyse Jeugdbeleidsplan 3, Agentschap sociaal-cultureel werk voor jeugd en volwassenen, 28 augustus 2009

B. Aanvullingen bij bestaande doelstellingen

Meerdere doelstellingen vragen om inhoudelijke uitdieping. We adviseren alvast volgende aanvullingen.

SD2. De regelgeving is vereenvoudigd en de administratieve last is verlaagd waardoor kinderen en jongeren zich gemakkelijker kunnen verenigen

De Vlaamse Jeugdraad ondersteunt al langer het streven naar administratieve lastenvermindering voor jonge vrijwilligers en hun verenigingen. We adviseren om expliciet toe te voegen dat betrokken **adviesraden en vertegenwoordigers van jeugd(organisaties) worden betrokken** bij de lastenmetingen, opmaak van actieplannen en opvolging ervan. We adviseren ook om een meetbare indicator toe te voegen.

SD3, SD22, SD23 Aangaande sociale ongelijkheid

In de omgevingsanalyse lezen we: *‘Het wegwerken van sociale ongelijkheid voor kinderen en jongeren dient een taak te zijn van de hele Vlaamse regering en dient dan ook opgenomen te worden binnen verschillende specifieke beleidsdomeinen’*. Momenteel gaan vijf doelstellingen expliciet in op deze uitdaging. We adviseren om de afstemming tussen deze doelstellingen verder uit te werken gezien de vele overlappingsen, alsook om een link te leggen naar het Vlaams actieplan Armoede. Ook is het niet altijd duidelijk waarom sommige doelstellingen specifiek gericht zijn op kwetsbare groepen. Moeten niet alle doelstellingen gegarandeerd zijn voor **alle jonge mensen?**

Bovendien adviseren we om een duidelijkere visie te hanteren. De Vlaamse Jeugdraad adviseert om consequent een **meersporenbeleid** uit te werken binnen alle contexten: het stimuleren van diverse vormen van aanbod naar diverse doelgroepen.

SD4 In alle beleidskeuze van de Vlaamse overheid is rekening gehouden met de effecten op de gezondheid van kinderen en jongeren

In de omgevingsanalyse (p.25) lezen we dat Vlaamse jongeren op verschillende facetten van hun gezondheid gemiddeld tot zeer goed scoren in de Europese context (Studie Jongeren en gezondheid, Universiteit Gent). Recente cijfers tonen ook aan dat de consumptie van tabak, alcohol en drugs afgenomen is bij tieners en jongeren. Ongerustheid lijkt dus niet nodig te zijn. Dit neemt niet weg dat een inschatting van gezondheidsrisico's relevant is. We adviseren echter om beleidsmaatregelen niet enkel te bepalen op basis van de objectieve gezondheidsrisico's. Maatregelen moeten ook rekening houden met de wijze waarop de **eigen verantwoordelijkheid** van jonge mensen en hun ouders wordt gestimuleerd tot het uitbouwen van een gezonde levensstijl. Dit vermijdt tevens het ondoordacht invoeren van verbodsmaatregelen.

SD7 Er zijn meer en betere inclusieve leeromgevingen

De Vlaamse Jeugdraad ondersteunt het pleidooi voor inclusieve leeromgevingen. Tegelijkertijd missen we echter het expliciete pleidooi voor het **recht op inclusief onderwijs**, in het bijzonder op inschrijving en redelijke aanpassingen.

SD8 Kinderen en jongeren krijgen via Brede School maximaal kansen om zich op verschillende levensdomeinen volwaardig te ontplooiën en om te participeren aan de samenleving

De Vlaamse Jeugdraad ondersteunt het belang van Brede School voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. De samenwerking tussen onderwijs, welzijn, cultuur, sport en jeugd is hierbij uiterst waardevol. We adviseren echter om de ontwikkeling van een **structureel beleidskader** op te nemen als indicator.

SD9 Alle jongeren krijgen kansen om hun competenties verworven in de vrije tijd te herkennen, ontwikkelen en/of te laten erkennen

Dit is een uiterst relevante doelstelling. We adviseren om de functie van het jeugdwerk als leercontext specifiek uit te werken. Het jeugdwerk geeft immers aan expliciet te willen werken rond EVC en HVC.

Bovendien kan deze doelstelling een kans zijn om de Vlaamse overheid verder te positioneren als competentiegerichte werkgever voor jonge mensen.

SD11 De positie van jongeren in het arbeidsproces is versterkt

De dialoog (OD 11.2) tussen arbeidsmarkt - actoren en jongeren is nodig. We adviseren echter om de finaliteit en modaliteiten van deze dialoog verder uit te werken. We adviseren tevens om de doelstelling van OD11.3 (waardig werk) duidelijker te bepalen.

SD12 De structurele jeugdwerkloosheid in de steden is verminderd

De Vlaamse Jeugdraad moedigt deze doelstelling aan. De uitgangspunten van SD11 aangaande de kwaliteit van werk moeten echter het uitgangspunt vormen.

SD13 De cultuurbeleving van kinderen en jongeren is bevorderd

In de omgevingsanalyse van het VJBP (p.53) wordt de vaststelling van Bamford opgenomen dat het in Vlaanderen ontbreekt aan een centraal aangestuurde, structurele ondersteuning van cultuureducatie over de beleidsdomeinen heen. We adviseren om dit op te nemen in het doelstellingskader.

SD21 De Vlaamse overheid betreft actief en kwalitatief kinderen en jongeren bij beleidsbeslissingen en stimuleert anderen om hetzelfde te doen

De Vlaamse Jeugdraad kan zich absoluut niet vinden in de negatieve benadering van participatie. De Vlaamse Jeugdraad trekt bovendien de bewering in twijfel dat er weinig vernieuwende en duurzame participatieve methodieken zijn. Het is misschien eerder zo dat (1) we hierover weinig exacte informatie hebben: de informatie hierover is vluchtig, niet geïnventariseerd, erg lokaal... en (2) dat er geen borging is van de informatie over adviezen en methodieken: dit wordt op Vlaams niveau onvoldoende vastgehouden, vastgelegd, gecommuniceerd, uitgewisseld. We adviseren dan ook om een doelstelling uit te werken ter **ontwikkeling van een netwerk** tussen organisaties en structuren die met participatie (en informatie) bezig zijn.

De huidige operationele doelstellingen zijn te weinig toegespitst op participatie bij **beleidsprocessen**. De meerwaarden van beleidsparticipatie zijn nochtans duidelijk:

1. participatie van burgers zorgt voor een toename van de kwaliteit van de beleidsbeslissingen;
2. participatie zorgt voor de verhoging van de legitimiteit van een beleid;
3. participatie van burgers verstrekt de democratische capaciteit van een samenleving.

We adviseren dan ook om volgende doelstellingen te voorzien:

- De Vlaamse overheid herkent en stimuleert **vernieuwende vormen van beleidsparticipatie**.
- De Vlaamse overheid optimaliseert het kader voor **lokale beleidsparticipatie** van jonge mensen.

SD 24 Ontwikkelingskansen van maatschappelijk kwetsbare kinderen jonger dan 6 jaar zijn verhoogd

In de omgevingsanalyse (p.43) wordt aangegeven dat bepaalde groepen in de samenleving minder gebruik maken van formele kinderopvang, namelijk allochtone en kansarme gezinnen, werkloze en alleenstaande ouders. Om de ontwikkelingskansen van kinderen uit deze gezinnen te verhogen, kan veralgemeende **betaalbare én kwalitatieve kinderopvang** een antwoord bieden. We adviseren om dit te verwerken in het doelstellingenkader.

Het kan echter ook waardevol zijn om een afzonderlijke strategische doelstelling op te nemen aangaande een **intersectoraal aanbod van opvang voor alle kinderen**. De verbinding tussen kinderopvang en het aanbod van partners als het jeugdwerk, muzikateliers, sport... wordt immers als positief bevonden door kinderen. Bovendien geeft onderzoek aan dat kinderpacticipatie effectief bijdraagt tot kwaliteitsverbetering van de buitenschoolse opvang. In het regeerakkoord lezen we op p.62 trouwens: *“We reorganiseren de opvang en vrijetijds mogelijkheden van schoolgaande kinderen voor en na de schooluren en op vakantiedagen in nauw overleg met die partners voor wie dit een gezamenlijke opdracht is: scholen, gemeenten, jeugdwerk, speelpleinwerking, sport, socio-cultureel werk en welzijn.”*

C. Ontbrekende doelstellingen

Zoals eerder vermeld, moedigt de Vlaamse Jeugdraad de keuze aan voor een plan met een beperkt aantal prioritaire doelstellingen. Toch adviseren we om een aantal cruciale **domeinoverschrijdende thema's** te verwerken in het doelstellingenkader.

Optimalisatie van het Instrumentarium Jeugdbeleid

Naast het jeugdbeleidsplan beschikt Vlaanderen over **meerdere instrumenten** die een geïntegreerd jeugdbeleid mee mogelijk maken (omgevingsanalyse Afdeling Jeugd, p. 3): de JoKer (kind- en jongere-effect-rapport), de reflectiegroep kinderrechten- en jeugdbeleid, de aanspreekpunten kinderrechten- en jeugdbeleid en de jeugdmonitor. Ook de functie van coördinerende Minister Van Kinderrechten en Jeugdbeleid, de coördinerende taken van de Afdeling Jeugd, het intersectorale advieswerk van de Vlaamse Jeugdraad en het toekomstige jongerenpact draagt hiertoe bij. We adviseren om het doelstellingenkader aan te vullen m.b.t. de optimalisatie van dit instrumentarium. Nog niet al deze instrumenten staan immers op punt op het gebied van gedragenheid en toepassing.

Ondersteuning van het werkveld betreffende jeugdwerk, jeugdbeleid en kinderrechten

Decretaal werd vastgelegd dat het jeugdbeleidsplan bijzondere aandacht moet besteden aan het **jeugdwerkbeleid en de rechten van het kind**. Vlaanderen beschikt over twee decreten die het lokale en Vlaamse werkveld betreffende jeugdwerk en kinderrechten erkennen/ondersteunen: het decreet houdende 'de ondersteuning en stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid' en het decreet 'houdende het voeren van een Vlaams jeugd- en kinderrechtenbeleid'. We adviseren dan ook om de rol van deze decreten verder uit te werken in het doelstellingenkader.

Integratie van het kinderrechten- en jeugdbeleid

De Vlaamse overheid onderschrijft het kinderrechtenverdrag en dus vormen de kinderrechten een vanzelfsprekende bouwsteen of uitgangspunt voor het jeugdbeleid. De daadwerkelijke beleidsmatige **integratie van het kinderrechten- en jeugdbeleid** werd echter pas recent doorgevoerd (in 2008). De optimalisatie van deze integratie blijft dan ook een uitdaging die best verwerkt wordt in het doelstellingenkader.

Jongeren en de wereld

De Vlaamse Jeugdraad vindt het een goede keuze dat de Europese strategie voor jongeren werd gehanteerd als inspiratiebron voor het Vlaams jeugdbeleidsplan. Alle actieterreinen uit het Europees kader voor samenwerking inzake jeugd komen ook aan bod, behalve één, nl. jongeren en de wereld. Daarom adviseert de Vlaamse Jeugdraad om 2 doelstellingen toe te voegen:

(a) De blik van kinderen en jongeren op Europese, internationale en mondiale thema's is aangescherpt. Onder deze strategische doelstelling vallen volgende elementen: het stimuleren van internationale leerervaringen en interculturele ontmoetingen; het stimuleren van het jeugdwerk om hun internationale werking uit te bouwen; bijdragen aan de emancipatie van kinderen en jongeren in het Zuiden; ...

(b) De blik van Europese, internationale en mondiale instellingen op kinderen en jongeren is aangescherpt. Onder deze strategische doelstelling vallen volgende elementen: het verder uitbouwen van beleidsmatig overleg met jonge mensen op supra-nationaal/Europees/internationaal niveau; het stimuleren van internationale partners om tot zo ambitieus mogelijke internationale engagementen te komen

Mentaal welbevinden

In de omgevingsanalyse van de Afdeling Jeugd (p.25) lezen we dat er een aantal negatieve signalen te horen zijn op het vlak van het **welbevinden** (mentaal en fysiek) van kinderen en jongeren. De analyse stelt voor om in te zetten op het mentale welbevinden van kinderen en jongeren, met aandacht voor preventie, screening en hulpverlening. Dit sluit ook aan bij het regeerakkoord (p.69): *'Het sociale welzijn van jongeren maakt deel uit van een volwaardig categoriaal jeugdbeleid. Samenwerking tussen de jeugdsector en de welzijnssector draagt bij tot een toegenomen sociaal welzijn van jongeren.'*

Uiteraard wordt dit thema grotendeels opgenomen binnen het beleidsdomein Welzijn, in het bijzonder binnen de integrale jeugdhulp(IJH). Integrale jeugdhulp beschikt echter ook over

interessante hefboomen om een bijdrage te leveren aan de realisatie van een **'integrale jeugdzorg'** naar jongeren, waarbij duurzame netwerken worden ontwikkeld tussen de jeugdhulp en relevante jeugdspecifieke domeinen waarmee de IJH raakvlakken kan hebben (het jeugdverenigingsleven, jeugdinformatie, ...). Dit werd echter nog niet vertaald naar een beleidskader op Vlaams niveau. Het Vlaams Jeugdbeleidsplan zou hier een aanzet voor kunnen bieden.

D. De uitvoer van het plan

In het plan wordt geen aandacht besteed aan de wijze waarop de uitvoer van het plan wordt gegarandeerd. We adviseren dan ook om een strategische doelstelling toe te voegen over de **jaarlijkse opvolging en rapportage** van het Vlaams Jeugdbeleidsplan, alsook de wijze waarop dit zal worden behandeld door de Vlaamse Regering, de Vlaamse overheidsdiensten, het Vlaams Parlement en de betrokken adviesraden.

Bij de aanvang van het proces werd aangegeven dat het jeugdbeleidsplan geen acties zou bevatten om de betrokken ministers hier de nodige verantwoordelijkheid in toe te kennen. Tegelijkertijd werden binnen de werkgroepen diverse **acties** gesuggereerd. We adviseren om deze inzichten als inspiratie toe te voegen in een bijlage bij het plan.

E. De rol van de minister van Jeugd.

We verwachten dat er binnen de Vlaamse Regering een duidelijke **coördinatie** van het Vlaams jeugdbeleidsplan gebeurt. We gaan ervan uit dat dit door de minister van Jeugd gebeurt. We adviseren om dit mandaat te omschrijven in het plan zelf.

F. Budgetten

Voor de geloofwaardigheid en slagkracht van het plan is het noodzakelijk om – zoals in andere landen gebeurt – de doelstellingen te onderbouwen met **budgetten** (omgevingsanalyse, p10). Momenteel lezen we echter geen financiële implicaties noch concrete engagementen. We adviseren om dit toe te voegen.

3. Samenvatting

De Vlaamse Jeugdraad verwacht dat het Vlaams jeugdbeleidsplan probleemoplossend werkt, inspireert en een efficiënter beleid realiseert voor kinderen, jongeren en hun organisaties. Doelstellingen in het Vlaams jeugdbeleidsplan moeten vernieuwend zijn en/of versterkend voor het bestaande beleid. De focus moet liggen op domeinoverschrijdende doelstellingen waarbij meerdere beleidsdomeinen betrokken zijn.

De Vlaamse Jeugdraad adviseert om het huidige doelstellingenkader meer SMART te formuleren, met vermelding van verantwoordelijken en een beschrijving van de coördinerende rol van de minister Van Jeugd. Per doelstelling dient een 'trekker' benoemd te worden binnen de Regering. We vragen tevens om de wijze van opvolging/rapportage te omschrijven, alsook een budgettair luik toe te voegen.

Het huidige kader bevat interessante doelstellingen. Meerdere doelstellingen vragen echter om verdere inhoudelijke uitdieping. Daarnaast adviseren we om een aantal belangrijke domeinoverschrijdende thema's te verwerken in het doelstellingenkader:

- Optimalisatie van het Instrumentarium Jeugdbeleid
- Ondersteuning van het werkveld betreffende jeugdwerk, jeugdbeleid en kinderrechten
- Integratie van het kinderrechten- en jeugdbeleid
- Jongeren en de wereld
- Mentaal welbevinden